

İLİLER

Belediyeler

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ DERGİSİ | TEMMUZ-AĞUSTOS 2020 • SAYI:867-868

PANDEMİ SÜRECİNDE BELEDİyecİLİK

COVID-19 SÜRECİNİN
ÖĞRETTİKLERİ:
TEMİZ ŞEHİR

"GIDANI KORU,
SOFRANA SAHİP ÇIK"

HİBE PROJESİ
YAZIMINDA GENEL
HATALAR

PANDEMİ DÖNEMİNDE
BİSİKLET KULLANIMI
VE BİSİKLET YOLU
YAPIMINDAKİ ARTIŞ

BİLİM KURULU ÜYESİ PROF. DR. ATEŞ KARA RÖPORTAJI

SİVİL TOPLUM SEKTÖRÜ CIVIL SOCIETY SECTOR

YEREL YÖNETİMLER VE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ İŞ BİRLİĞİ GENİŞLİYOR

Sinem İÇÖZ BÖLÜKBAŞI
Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı/ AB İşleri Uzmanı
Selman ÇETİN
Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı/ AB İşleri Uzmanı
Oktay ERCAN
Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı/ AB İşleri Uzmanı

Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilen ve Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı tarafından yürütülen Sivil Toplum Destek Programı kapsamında, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimler kurdukları işbirlikleri sayesinde güçlerini artırıyor ve başarılı çalışmalara imza atıyor.

Toplumsal yaşama katkı sağlayarak, devlet ile vatandaş arasında köprü vazifesi gören sivil toplum kuruluşlarının (STK'lar) gelişiminin ülkemiz ve toplumumuz için kilit bir öneme sahip olduğu gerçeğinden hareketle, Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı sivil toplum sektörü çatısı altında STK'ların kapasitelerini artırmaya yönelik bir dizi program uygulamaktadır. Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilen ve Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı tarafından yürütülen söz konusu programlardan birisi de Sivil Toplum Destek Programı'dır. Program, Yerel STK'lar Hibe Programı ve Kamu ve STK'lar Arasında İşbirliğinin Güçlendirilmesi İçin Ortaklıklar ve Ağlar Hibe Programı olmak üzere iki farklı alt programdan oluşmaktadır. Kamu ve STK'lar Arasında İşbirliğinin Güçlendirilmesi İçin Ortaklıklar ve Ağlar Hibe Programı veya kısa isimle Ortaklıklar ve Ağlar Hibe Programı kapsamında yürütülen 10 proje ile başta yerel yönetimler olmak üzere kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğinin daha da güçlendirilmesi ve STK'ların kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Toplam 4,3 milyon avro destek sağlanan Ortaklıklar ve Ağlar Hibe Programı projeleri ile kültür ve sanat, sosyal girişimcilik, otizm, kent ağı kurulması, nefret söylemi ile mücadele, okuma kültürünün yaygınlaştırılması vb. çalışma alanlarında faaliyet gösteren Türkiye'nin güçlü STK'ları, başta belediyeler olmak üzere kamu kurumlarıyla ortak çalışmalar yürütmektedir. Program kapsamında yer alan 10 projenin uygulaması 2018 yılı Ekim ayında başlamıştır. Proje faaliyetlerinin uygulaması 2021 yılının başına kadar devam edecektir.

Ortaklıklar ve Ağlar Hibe Programı kapsamında yürütülen ve belediye-

lerle STK'ların güçlü işbirlikleri kurarak, yerel yönetim kavramının etkin bir biçimde uygulamaya geçirilmesine önemli katkılar sağladıkları 3 proje bu yazda incelenmiştir.

"Konuk Sanatçı" Programı Aracılığıyla STK'lar ve Kamu Kurumları Arasında Ağ Oluşturmak

K2 Çağdaş Sanat Derneği (İzmir) koordinatörlüğünde yürütülen ve "daire" kısa adı verilen proje, Türkiye'de sanat alanında faaliyet gösteren STK'ların çağdaş sanatlarla ilişkin politika oluşturma ve karar alma süreçlerine dâhil olmalarını sağlamak için kendi aralarındaki işbirliğini güçlendirmeyi amaçlamıştır. Proje, Türkiye'den Göçebe Akıl (Nomad Mind) Tasarım ve Sanat Uygulamaları Derneği (İzmir), Troya Kültür Derneği (Çanakkale) ve Hatay Büyükşehir Belediyesi ile Slovenya'dan SCCA - Ljubljana Çağdaş Sanat Merkezi'nin ortaklığında yürütülmektedir. Daire Projesi Çanakkale, Diyarbakır, Hatay, İstanbul, İzmir, Mardin, Mersin, Nevşehir ve Sinop olmak üzere Türkiye'nin 9 ilinde uygulanmaktadır. 529.060 avro bütçeli projenin uygulaması 2021 yılı Ocak ayında tamamlanacaktır. Sivil toplum kuruluşlarının yönetim ve iletişim kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik faaliyetleri de içeren projenin hedefleri arasında çağdaş sanatlar alanında genel bir farkındalık yaratmak da bulunmaktadır.

"Konuk sanatçı programı" uygulamaları, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de giderek yaygınlaşmaktadır. Bu yöntemle sanatçıların, mevcut yaşama ve çalışma ortamlarının dışında bir yerde konuk olarak belirli bir süreliğine yaşayıp sanatsal üretim yapmalarına olanak sağlanmaktadır. Sanatçıların alışık oldukları hayatlarından uzaklaşarak belli bir süreliğine farklı bir coğrafyada

Toplam 4,3 milyon avro destek sağlanan Ortaklıklar ve Ağlar Hibe Programı projeleri ile kültür ve sanat, sosyal girişimcilik, otizm, kent ağı kurulması, nefret söylemi ile mücadele, okuma kültürünün yaygınlaştırılması vb. çalışma alanlarında faaliyet gösteren Türkiye'nin güçlü STK'ları, başta belediyeler olmak üzere kamu kurumlarıyla ortak çalışmalar yürütmektedir. Program kapsamında yer alan 10 projenin uygulaması 2018 yılı Ekim ayında başlamıştır. Proje faaliyetlerinin uygulaması 2021 yılının başına kadar devam edecektir.

Kadın Emegini Değerlendirme Vakfı (KEDV) tarafından uygulanan proje ile Türkiye'de kadınların, yaşamlarını doğrudan ilgilendiren karar ve politikaları etkileme kapasitelerinin güçlendirilmesi hedeflenmiştir. Kadınların sivil topluma katılımlarını ve dolayısıyla karar vericiler üzerindeki etkilerini artırmak projenin bir diğer hedefidir. Proje; Balıkesir, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul ve İzmir illerinde 24 ay süre ile Oxfam Novib, Kalkınma Analitiği Araştırma ve Eğitim Derneği ve Karesi Belediyesi ortaklığında uygulanmaktadır. 528.794 avro bütçeli projenin 2021 yılı Şubat ayında tamamlanacaktır.

yer alan bir mekânda bulunmaları ve yeni insanlarla etkileşime girerek yaşamları da sanatsal üretim süreçlerine olumlu şekilde yansımaktadır. Konuk sanatçı programları, alanda çalışan kişi ve kurumlar arasında sosyal ağ kurulması bakımından da önem taşımaktadır.

Proje ortağı Hatay Büyükşehir Belediyesi, Hatay'daki tüm proje faaliyetlerinde ev sahipliği yapmanın yanı sıra kamu kurumları nezdinde proje için gerekli izinlerin alınması ve işbirliklerinin gerçekleştirilmesinde önemli rol oynamıştır. İstanbul, İzmir, Mardin, Nevşehir gibi projenin uygulandığı diğer illerde de tanıtım toplantıları ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde hem ilçe belediyeleri hem de büyükşehir belediyeleri ile işbirliği içerisinde hareket edilmiştir. Performansların sergilenmesinde sergi merkezi veya müze gibi mekânların tahsis edilmesi ve lojistik destek sağlanması hususunda belediyelerden destek alınmıştır.

Toplum Temelli Yerel Kuruluşların Katılım ve Savunuculuk Kapasitelerinin Güçlendirme Projesi

Kadın Emegini Değerlendirme Vakfı (KEDV) tarafından uygulanan proje ile Türkiye'de kadınların, yaşamlarını doğrudan ilgilendiren karar ve politikaları etkileme kapasitelerinin güçlendirilmesi hedeflenmiştir. Kadınların sivil topluma katılımlarını ve dolayısıyla karar vericiler üzerindeki etkilerini artırmak projenin bir diğer hedefidir. Proje; Balıkesir, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul ve İzmir illerinde 24 ay süre ile Oxfam Novib, Kalkınma Analitiği Araştırma ve Eğitim Derneği ve Karesi Belediyesi ortaklığında uygulanmaktadır. 528.794 avro bütçeli projenin 2021 yılı Şubat ayında tamamlanacaktır.

Proje kapsamında öncelikle proje ortakları, kadın kuruluşları ve kamu kurumları temsilcileri ile düzenlenen yuvarlak masa toplantısında "toplum temelli kuruluş" tanımı tartışılmıştır. Akabinde ise toplum temelli kuruluşlar ile ilgili düzenlenecek araştırma ve kapasite artırma faaliyetlerine katılım göstermesi için proje illerinde faaliyette bulunan toplam 57 yerel kadın kuruluşu belirlenmiştir. Tespit edilen kuruluşların örgütlenme, ağ oluşturma ve savunuculuk kapasitelerini artırmaya yönelik eğitim programları hazırlanmıştır.

Yerel yönetimlerin, seçimlerin gerçekleştiği Mart 2019 tarihinden itibaren 6 ay içerisinde 5 yıllık stratejik planlarını hazırlıyor olması da proje açısından önemli bir fırsat olarak görülerek bu süreçte toplum temelli kuruluşların katılımı hedeflenmiştir. Bu doğrultuda, İzmir, Balıkesir, İstanbul ve Eskişehir illerinde faal olan toplum temelli kuruluşların temsilcilerinin yerel yönetim yetkilileri ile bir araya gelebilmesine imkân tanınmıştır. Bu kuruluşların, belediyelerin stratejik planlarının hazırlanması sürecine katılımı sağlanmıştır. Proje kapsamında gerçekleştirilen görüşmeler ve atölyeler sonucunda projeyi yaygınlaştırmaya dönük olarak KEDV ile İzmir Büyükşehir Belediyesi, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi ve Eskişehir Kent Konseyi arasında ayrı ayrı protokoller imzalanmıştır. Ayrıca proje çıktılarından birisi olarak Çiğli ve Konak Belediyeleri ile bu ilçelerde bulunan yerel kadın kuruluşlarının belediyelerle ortak hizmetler üretmesini amaçlayan protokollere imza atılması da sağlanmıştır.

Covid-19 Pandemisinin yarattığı ekonomik ve sosyal olumsuzlukların giderilmesi ve içinden geçilen zorlu süreçte dayanışmanın güçlendirilmesi için yerel kadın kuruluşları tarafından yapılan tespitlerin illerde

bulunan kamu kurumlarına aktarılmasını temin amacıyla çevrim içi toplantılar düzenlenmiştir. Böylelikle kriz dönemlerinde gerçekleştirilebilecek kamu-sivil toplum işbirliklerine örnek oluşturacak modeller geliştirilmiştir. Geliştirilen bu modeller arasında Gaziantep'te Covid-19 Pandemisi sebebi ile KEDV tarafından geliştirilen "evden eve dayanışma" modeli ön plana çıkmıştır. Model, mülteci kadınların zorlu süreç boyunca yaşadığı sıkıntılar ve bu süre zarfındaki ihtiyaçlarını, ilgili kamu kurumlarına iletmek ve karşılaşılan sorunlara kamu kurumlarıyla birlikte çözüm üretmek konusunda kolaylaştırıcı rol üstlenmiştir.

Önümüzdeki dönemde kamu kurumlarının, pandeminin toplum temelli kuruluşlar ve kadınlar üzerindeki etkilerini de gözetenek kaynak tahsis etmesi; yeni koşullara göre hizmetlerini şekillendirmesi ve faaliyetlerini bu koşullar çerçevesinde yeniden planlamasını temin edici savunuculuk faaliyetleri yürütülecektir.

Daha Demokratik Bir Yerel Yönetişim İçin Sivil Toplumun Güçlendirilmesi (MoDeL) Projesi

Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı'nın (TESEV) uygulamakta olduğu ve belediye - sivil toplum işbirliğini güçlendirerek stratejik planlamaların hazırlanması ve izlenmesinde STK'ların aktif rol oynamasını hedefleyen projenin ortakları Şişli Belediyesi ve Türkiye Kent Konseyleri Birliği, iştirakçisi ise Denge Denetleme Ağıdır. Proje, Adana, Ankara, Burdur, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kars, Sinop, Van ve Yalova illerinde faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının ve belediyelerin katılımıyla yürütülmektedir. 427.924 avro bütçeli projenin uygulaması 2021 yılı Ocak ayında tamamlanacaktır.

MoDeL Projesinin ilk aşamasında kamu-STK işbirliğinin önündeki engellerin ve kamu-STK işbirliğine yönelik fırsatların incelendiği "Demokratik Kentsel Yönetişimde Güçlenen Sivil Toplum ve Etkin İşbirlikleri" isimli bir ulusal değerlendirme raporu hazırlanmıştır. Söz

konusu rapor, 200 STK ile ulusal düzeyde yapılmış kapsamlı bir anket, AB ve uluslararası iyi yönetim göstergeleri çerçevesinde proje illeri için hazırlanan yerel fark analizi incelemeleri ve ilgili paydaşların yer aldığı yerel yuvarlak masa toplantılarından yararlanılarak ortaya konulmuştur. 10 ilde düzenlenen yerel yuvarlak masa toplantılarına belediye ve STK'lardan toplam 250 temsilci katılım sağlamıştır. Ulusal değerlendirme raporu, uzmanların yer aldığı bir istişare toplantısında nihai haline getirilmiştir. Raporun bulgu ve önerileri, 17 Ocak 2020 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilen bir tanıtım toplantısı ile ilgili paydaşlarla paylaşılmıştır. Ulusal değerlendirme raporunun işaret ettiği eksiklikler doğrultusunda sivil toplum kuruluşları için kurumsal yönetim ve kamu-STK işbirliğine yönelik kapasite geliştirici eğitim programlarının hazırlanması hâlihazırda devam etmektedir. Proje'nin son aşamasında ise STK'lar ve belediyeler için etkili ve sürdürülebilir bir demokratik mekanizma olarak katılımcı bir dijital platform (Stratejik Plan İzleme ve Katılım Aracı) geliştirilmiştir.

Stratejik Plan İzleme ve Katılım Aracı (kentekatilim.org); belediye ve sivil toplum kuruluşlarına birlikte izleme ve değerlendirme faaliyetleri gerçekleştirme olanakları sunmak üzere kurulmuş bir dijital platform niteliğindedir. Araç, belediyelerin beş yıllık stratejik planlarını, yıllık faaliyet raporları ile performans programlarını ve bu belgelerde yer alan hedef, alt hedef, gösterge ve faaliyetlerini şeffaf, anlaşılır ve etkileşimli bir yöntemle sunmayı hedeflemektedir. Aynı zamanda bu araç sivil toplum kuruluşlarına, belediyenin faaliyetleri ile ilgili görüş ve önerilerini yine doğrudan belediyeye iletmeye fırsatı da sağlamaktadır. Söz konusu platform, bir yandan

belediyenin hangi amacına ne ölçüde ulaştığını izlemeyi ve değerlendirmeyi mümkün kılarken, diğer yandan da sivil toplum kuruluşları ile belediyeler arasında tesis edilecek etkin işbirliklerine imkân yaratacaktır. Aracın geliştirilme sürecinde, belediyeler, STK temsilcileri ve uzmanlar ile 12 istişare toplantısı yapılmıştır. Dijital aracın geliştirilmesini takiben; Cumhurbaşkanlığı Yerel Yönetim Politikaları Kurulu Başkanı Prof. Dr. Şükri KARATEPE, Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı Mali İşbirliği ve Proje Uygulama Genel Müdürü Bülent ÖZCAN, Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Doç. Dr. Birol EKİCİ, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Vilayetler Birliği yetkilileri ile TESEV temsilcilerinin katılım sağladığı işbirliği ve istişare toplantısı Temmuz ayı başında çevrim içi olarak gerçekleştirilmiştir.

Sonuç

Toplumun karşılaştığı sorunlara etkin çözümler bulunması ve vatandaşların ihtiyaçlarının tam manasıyla karşılanabilmesi amacıyla bütünsel bir hizmet sunumu için kamu-STK işbirliği önem arz etmektedir. Avrupa Birliği standart-

ları çerçevesinde politika belirleme ve karar alma süreçlerinin ilgili tüm tarafların katılımıyla gerçekleştirilmesi beklenmektedir.

Sivil toplumun, politika belirleme ve karar alma süreçlerine aktif katılımı kolaylaştırmak için tüm katılım düzeylerinde yeni işbirliği mekanizmaları oluşturularak, yerel yönetim ilkeleri ile uyumlu araçlar geliştirilmiştir. STK'lar açısından yerel yönetimlerle kurdukları işbirlikleri vesilesiyle daha çok kişiye ulaşmak ve daha etkin faaliyetler gerçekleştirmek; yerel yönetimler açısından da bu işbirlikleri sayesinde daha iyi ve yerinde hizmet sunumu yapmak, etki alanlarını artırmak mümkündür.

Kamu ve STK'lar Arasında İşbirliğinin Güçlendirilmesi için Ortaklıklar ve Ağlar Hibe Programı çerçevesinde yürütülen projeler kapsamında kurulan yerel yönetim-STK işbirlikleri ile başarılı sonuçlar elde edilmiş ve edilmeye de devam etmektedir. Daha geniş bir çerçeveden bakılrsa; Avrupa Birliği uyum sürecinin önemli unsurlarından olan kamu-STK işbirliğini güçlendirecek yeni program ve projelerin hayata geçirilmesi Dışişleri Bakanlığı Avru-

pa Birliği Başkanlığının öncelikleri arasında yer almaktadır. Kamu-STK işbirliğinin yerel düzeyde tesisi için gerek Türkiye Belediyeler Birliği'nin gerekse belediyeler başta olmak üzere yerel yönetimlerin program ve proje çıktılarını sahiplenmeleri ve gelecek dönem program ve projelerine aktif katılımları büyük önem arz etmektedir.

Sivil Toplum Sektörü, Sivil Toplum Destek Programı ve uygulanan projeler hakkında daha ayrıntılı bilgi için www.siviltoplumsektoru.org adresli internet sitesi ziyaret edilebilir.

Toplumun karşılaştığı sorunlara etkin çözümler bulunması ve vatandaşların ihtiyaçlarının tam manasıyla karşılanabilmesi amacıyla bütünsel bir hizmet sunumu için kamu-STK işbirliği önem arz etmektedir. Avrupa Birliği standartları çerçevesinde politika belirleme ve karar alma süreçlerinin ilgili tüm tarafların katılımıyla gerçekleştirilmesi beklenmektedir.